

VAN BESTE INTENTIE NAAR SLUITENDE CONTROLE.

ONDERZOEK NAAR DE CONTROLE OP GECERTIFICEERD HOUT
IN DE GROND-, WEG- EN WATERBOUW

FSC Nederland
30 juni 2025



WAAROM DIT ONDERZOEK?

Een recente studie (Zwerts, 2024¹) wijst uit dat er grote verschillen bestaan tussen gecertificeerd en niet-gecertificeerd bosbeheer in tropische gebieden. In de onderzochte FSC-gecertificeerde bossen komen substantieel meer zoogdieren voor, het positieve effect is met name opvallend bij ernstig bedreigde diersoorten als de gorilla en de bosolifant.

“

Deze resultaten tonen aan dat certificering een belangrijke rol speelt bij het behoud van biodiversiteit in de tropen. Het klinkt tegenstrijdig, maar het blijkt dat verantwoorde houtoogst kan bijdragen aan de bescherming van tropische bossen.

”

ONDERZOEKER JOERI ZWERTS

52%

van het toegepaste gezaagd tropische hout in Nederland is FSC-gecertificeerd en voldoet daarmee aan de hoogste bosbeheerstandaard². In Nederland wordt nog veel tropisch hout van een discutabele herkomst toegepast.

Meer inzicht in mate van controle

FSC Nederland is daarom in juli 2024 een grootschalig onderzoek gestart. Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in welke mate opdrachtgevende partijen gecertificeerd hout voorschrijven en daarna ook de noodzakelijke controlestappen zetten. Op basis van dat inzicht kan gericht advies worden gegeven om de controle te verbeteren. FSC Nederland gebruikt de onderzoeksresultaten ook om direct in gesprek te gaan met opdrachtgevers over hun werkwijze.

Focus onderzoek op GWW-projecten

Tropisch hout wordt in Nederland veel ingezet in de grond-, weg- en waterbouw (GWW), bijvoorbeeld bij de constructie van bruggen, beschoeiingen en damwanden. Dat was een belangrijke reden om het onderzoek op deze sector te richten. Ook het feit dat veel projecten worden aanbesteed door gemeenten, waterschappen en provincies is aanleiding om de GWW-sector onder de loep te nemen. Overheden hebben immers een strict en ambitieus beleid als het gaat om duurzaam inkopen, bovendien een voorbeeldfunctie.

¹FSC-certified forestry benefits large mammals compared to non-FSC; Joeri A. Zwerts, 2023

² Marktmonitor duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2023; Probos, 2025



WAT IS PRECIES ONDERZOCHT?

In de periode tussen juli 2024 en juli 2025 zijn steekproefsgewijs honderd projecten van gemeenten, waterschappen en andere opdrachtgevers in de GWW onder de loep genomen.

Daarbij lag de focus op de vraag in hoeverre de noodzakelijke stappen in het controleproces werden gevolgd.

- 1.** Opname in bestek of contract dat gecertificeerd hout wordt geëist;
- 2.** Levering door een daarvoor gecertificeerde aannemer. Alleen deze kan aantoonbaar, conform bestek, gecertificeerd hout leveren;
- 3.** Controle van de factuur waarop de aannemer specificeert welk hout onder het certificaat is geleverd. Deze factuur is het definitieve bewijs van levering.

Het onderzoek richt zich op **de eerste twee controlestappen: de beschrijving in het bestek en de keuze voor een gecertificeerde aannemer**. De derde stap is niet onderzocht omdat moeilijk te achterhalen valt of de leverende gecertificeerde aannemer een gespecificeerde factuur heeft gestuurd aan de opdrachtgever.

‘Gecertificeerd’ als uitgangspunt

Hoewel FSC de hoogste standaard is voor verantwoord bosbeheer wordt ook de toepassing van PEFC meegenomen in het onderzoek omdat dit keurmerk ook voldoet aan de minimumeisen van het duurzaam inkoopbeleid van overheidsorganisaties.

Opvolging

Nadat is gecheckt of de twee eerste controlestappen zijn doorlopen wordt in een brief aan de opdrachtgever het resultaat kenbaar gemaakt. Daarbij worden gerichte adviezen gegeven en tools aangeboden om het controleproces te verbeteren.

RESULTATEN

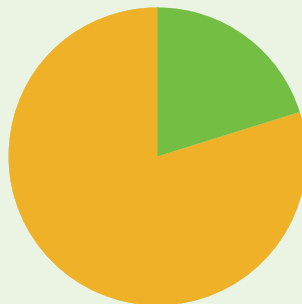
In de periode juli 2024 tot juli 2025 zijn honderd projecten onderzocht. Het betrof 70 beschoeiingsprojecten en kleinere aantallen bruggen, damwanden, remmingswerken en steigers. Opdrachtgevers waren met name gemeenten (54 projecten) en waterschappen (24 projecten). De overige projecten zijn aanbesteed door Provincies of ontwikkelaars in opdracht van de overheid.

1. Opname gecertificeerd hout in bestek



In 97 van de honderd onderzochte projecten is de eis in het bestek opgenomen om gecertificeerd hout te leveren.

2. Keuze voor een gecertificeerde aannemer



In 20 van de honderd onderzochte projecten is sprake van gunning aan de gecertificeerde aannemer. In 80 projecten was dus sprake van gunning aan een aannemer die zelf niet aantoonbaar gecertificeerd hout kan leveren³.

³ Gunning aan een niet-gecertificeerde inschijver sluit niet uit dat de feitelijke levering van het hout niet door een gecertificeerde aannemer wordt gedaan. De inschijver kan zich voor de eerste levering alsnog certificeren of gebruik maken van een gecertificeerde onderaannemer die direct factureert aan de opdrachtgever.

OVERIGE RESULTATEN

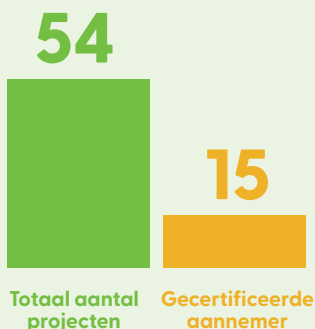
Onderscheid in type opdrachtgever

In totaal zijn 54 projecten van gemeenten en 24 waterschapsprojecten onder de loep genomen. Uit de analyse blijkt dat 15 gemeenteprojecten gegund zijn aan een gecertificeerde aannemer. In geval van de waterschappen is in 3 projecten gekozen voor gunning aan een gecertificeerde aannemer.

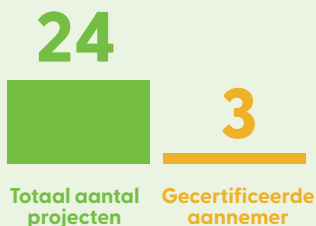
GOEDE VOORBEELDEN

Van zowel de **gemeente Fryske Marren** als de **gemeente Veere** zijn twee projecten gecontroleerd in de steekproef. Beide gemeenten bleken consequent in de keuze voor een gecertificeerde aannemer.

Gemeenten



Waterschappen



Resultaat gesprekken

In vervolg op de brieven aan de opdrachtgevers hebben 25 gesprekken plaatsgevonden op initiatief van de briefontvanger. Uit deze gesprekken bleek dat het merendeel van de opdrachtgevers niet op de hoogte was dat levering door een gecertificeerde (onder-) aannemer randvoorwaarde is om gecertificeerd hout geleverd te krijgen. In één geval gaf de opdrachtgever als verklaring voor het gunnen aan een niet-gecertificeerde aannemer aan dat het de intentie is het werk te laten uitvoeren door een gecertificeerde onderaannemer.

‘Hulphout’

In projecten in de grond-, weg, en waterbouw wordt regelmatig gebruik gemaakt van houten rijplaten (‘draglineschotten’), hout dat geen eigendom wordt van de opdrachtgever. Uit de gesprekken bleek dat voor deze producten geen certificeringseis wordt gesteld.

Navraag opgezegde certificaten

Onderdeel van het onderzoek is de check door FSC Nederland of de gegunde aannemer gecertificeerd is. In negentien gevallen was daarbij sprake van een aannemer die zijn certificaat had opgezegd. Aan veertien van deze aannemers is gevraagd naar de reden van opzegging. In tien gevallen bleek de reden dat de aannemer zich bij offerring van projecten met het certificaat niet kon onderscheiden van niet-gecertificeerde aannemers.



CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Dit onderzoek is gestart omdat een aanzienlijk deel van het toegepaste tropische hout in Nederland niet gecertificeerd is. Uit de resultaten blijkt dat controlestappen om een verantwoorde herkomst te borgen in GWW-projecten veelal niet gevolgd worden. Dit wierp de vraag op op welke wijze verbeteringen in het controleproces kunnen worden aangebracht

INTENTIE GOED, HET SLOT OP DE DEUR ONTBREEKT

Uit het onderzoek blijkt dat opdrachtgevers in de GWW hoog scoren als het gaat om het opnemen in het bestek van de eis om gecertificeerd hout te leveren. Stap 1. in het borgingsproces krijgt veel aandacht.

De resultaten met betrekking tot stap 2., de keuze voor een gecertificeerde aannemer, geven een ander beeld. Vier op de vijf projecten werden gegund aan een aannemer die niet gecertificeerd is. Als deze aannemer binnen het project ook zelf de houtlevering en verwerking voor zijn rekening neemt, wat veelal het geval bleek, wordt niet conform de bestekseis geleverd.

Toelichting

Het feit dat in vrijwel alle projecten de eis om gecertificeerd hout te leveren is opgenomen in het bestek duidt op een sterke intentie bij gemeenten, waterschappen en andere opdrachtgevers om gecertificeerd hout toe te passen. Dit wordt bevestigd in de gesprekken die gevoerd zijn met deze opdrachtgevers nadat ze met de uitslag van de projectchecks werden geconfronteerd. Men is over het algemeen gemotiveerd om een duurzame keuze te maken.

Kennis is de sleutel

Uit de gesprekken bleek ook dat het werken met gecertificeerde aannemers als voorwaarde om conform bestek te leveren onvoldoende bekend is. Dit verklaart waarom weinig gebruik wordt gemaakt van gecertificeerde aannemers. Toch is dit een cruciale keuze in het borgingsproces. In geval voor de uitvoering geen gebruik wordt gemaakt van een gecertificeerde aannemer kan ook niet aan stap 3., de controle door de opdrachtgever van de gespecificeerde factuur, worden voldaan. Deze factuur is het uiteindelijke bewijs van levering van gecertificeerd hout.

HOE KAN DE LEVERING VAN GECERTIFICEERD HOUT WORDEN VERBETERD?

Op basis van de resultaten en conclusies van dit onderzoek doen we de volgende aanbevelingen:

Overheid, investeer in kennis.

Met name de noodzaak om te werken met een gecertificeerde aannemer om ook daadwerkelijk, conform bestek, duurzaam hout geleverd te krijgen zit onvoldoende tussen de oren bij veel opdrachtgevers. Van overheden, professionele aanbestedende instanties met een voorbeeldfunctie, mag verwacht worden dat in die kennis wordt geïnvesteerd.

Duidelijke bestekken.

Weliswaar wordt in de meeste bestekken gecertificeerd hout geëist, maar ontbreekt in de tekst een heldere beschrijving van het controleproces dat volgt na gunning. Die toevoeging geeft meer duidelijkheid voor zowel de opdrachtgever als een aannemer over de te volgen controlestappen.

Bovendien kan een consequente doorvoer van de certificeringseis in alle onderdelen van het bestek onduidelijkheden of misverstanden voorkomen.

ONDERSTEUNENDE HULPMIDDELEN

FSC Nederland biedt een aantal hulpmiddelen aan om opdrachtgevers te ondersteunen bij een beter controleproces:



DUIDELIJKE BESTEKTEKST

Een voorbeeldtekst die meer inzicht geeft voor zowel opdrachtgever als aannemer over de te volgen controlestappen na gunning.

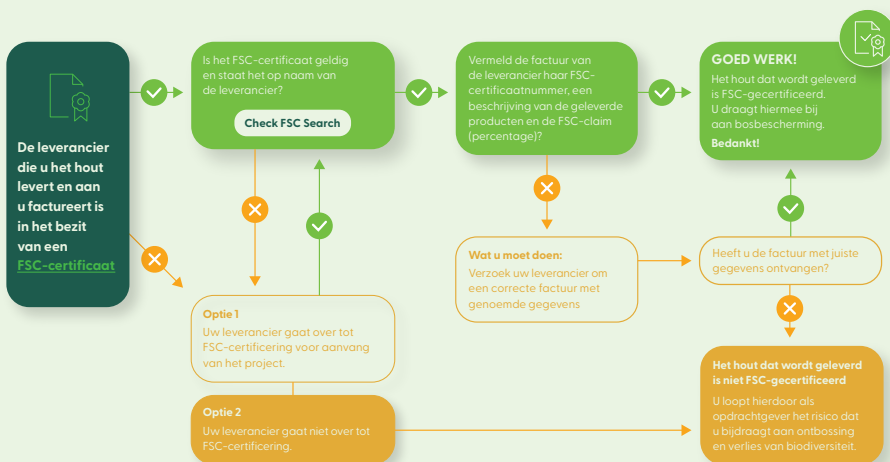
Digitale kaart

FSC Nederland heeft een **digitale kaart** ontwikkeld waarop FSC-gecertificeerde aannemers uit de GWW-sector vindbaar zijn.

Stappenschema voor controle

STAPPENSHEMA

voor toepassing FSC-gecertificeerd hout



FSC-F000222

Via [deze link](#) zijn genoemde hulpmiddelen beschikbaar.

VERVOLG

FSC Nederland gaat door met dit onderzoek en het aanbieden van hulpmiddelen om de kennis te vergroten. Ook komend jaar worden minimaal honderd projecten onderzocht in de hoop en verwachting dat de aandacht voor het controleproces zal toenemen. Er wordt de komende periode bovendien sterker ingezet op het aanspreken van opdrachtgevers die de borging niet op orde hebben.

Dit onderwerp is te belangrijk om het bij intenties te laten.

